

Milí přátelé,

dovoluji si vám předložit letní číslo našeho časopisu, zaměřeného na historická témata (renesanční tiskaři, zajímavý nálezkový zlomek notovaného rukopisu spojený s katedrálou Notre-Dame v Paříži) i témata současná (svým způsobem v tomto čísle z popohitelných důvodů „kraluje“ téma *covid* a knihovny...).

V prvním článku autorka popisuje vztah renesančních tiskařů k tištěnému obrazu. Článek pojednává o christologickém cyklu Monogramisty ME ze 16. století a představuje 15 dosud neznámých položek. Tento cyklus využíval i Jiří Melantrich z Aventinu ve svých novozákonních tiscích.

Ve druhém článku nás jeho autoři konfrontují se současnou situací v nakladatelské oblasti v souvislosti s e-knihami. Interpretují svoje výzkumy nakladatelů, jejich zkušenosti a vztah k vydávání, zveřejňování, půjčování e-knih před koronavirovou krizí a v jejím průběhu.

Autorka třetího článku se zabývá otázkou vzniku, rozvoje a dalších osudů národní české článkové bibliografie (dnes i v nedávné minulosti spojené s databází ANL, s prací koordinovanou Národní knihovnou ČR): s kooperačním systémem článkové bibliografie, jeho fungováním a bohužel i neslavným koncem. Popisuje snahy o plnohodnotnou obnovu systému analytického popisu v ČR a nastiňuje i možný další vývoj.

Další současné téma a opět v souvislosti s koronavirovou pandemií: autor analyzuje dosažité zkušenosti se zpřístupněním děl nedostupných na trhu (DNNT) v době několika vln koronavirové pandemie. Jde o digitalizované dokumenty, uložené především v Národní digitální knihovně (NDK), ale při zpřístupňování podléhající omezením vyplývajícím z autorskoprávní ochrany. Autor navazuje na svůj článek, který jsme publikovali v letním čísle loňského roku. V něm popisoval první zkušenosti se zpřístupněním digitalizovaných děl (za specifických podmínek) vysokoškolským studentům a pedagogům, a také uživatelům z oblasti vědy a výzkumu během první vlny koronavirové krize na jaře roku 2020. Jak a komu vůbec slouží Národní digitální knihovna? Jaké služby poskytuje a do budoucna může poskytovat? Na tyto otázky dává autor odpovědi ve svém příspěvku.

Další příspěvek se týká historického tématu – nálezky velmi zajímavého a vzácného zlomku hudebního rukopisu z druhé poloviny 13. století, který doputoval do našich krajín až z pařížské Notre-Dame a byl objeven díky mezinárodnímu dosahu, který má digitalizace rukopisů, přesněji „naše“ Manuscriptorium. Jak k tomuto zajímavému objevu došlo, co nám může říci a co nám mohou přinést do budoucna takové objevy?

Na našich stránkách si připomínáme kolegyni PhDr. Janu Sodomkovou, která nedávno odešla z tohoto světa. Celý svůj profesní život věnovala Národní knihovně ČR (Státní knihovně ČR). Malou vzpomínku na tuto knihovnickou osobnost doplňuje přehled její úctyhodné a rozmanité publikační činnosti.

Přinášíme také dvě recenze. První je ohlasem na elektronickou publikaci *Knihy ve 21. století* – na konferenční sborník, jenž vyšel u příležitosti stejnojmenné konference, která se konala na Slezské univerzitě v Opavě v únoru 2020.

Druhá recenze přibližuje obsah velkoryse vypraveného polského (ale s mezinárodní autoritou účastí) sborníku na téma *exlibris*, vydaného Pedagogickou univerzitou v Krakově v roce 2018 při příležitosti 500. výročí prvního polského *exlibris* (výročí se vztahuje k roku 2016).

Číslo doplňuje jednak rubrika *Tipy z Knihovny knihovnické literatury* – o přírůstcích, které si snad budete moci (pokud situace dovolí) osobně půjčit v Knihovně knihovnické literatury NK ČR, jednak tradiční *Novinky zahraniční knihovnické literatury*. Ty se tentokrát zaměřují na okruh témat spojených s výzkumnými daty, virtuálním výzkumným prostředím, férovými zásadami správy dat, vzděláváním pracovníků ve správě dat atd. (čerpali jsme z časopisu *Data Science Journal*).

Všem, kteří se podíleli na vzniku tohoto čísla *Knihovny: knihovnické revue*, za redakci velice děkuji a vám, milí čtenáři, přeji krásné léto – třeba ve společnosti našeho časopisu.

Renáta Salátová

